

Jeugdreclassering

van William Schrikker Stichting

minder *recidive*

meer *herstel*

meer *participatie*

“Zonder haar had ik
misschien nog in de
gevangenis gezeten”

UITGAVE VAN WILLIAM SCHRIKKER JB&JR

Voorwoord

Excessief geweld onder jongeren neemt toe. De misdrijven van soms zeer jonge plegers worden steeds ernstiger. Jongeren die een delict hebben gepleegd en bij de jeugdreclassering terecht komen, vormen een kwetsbare doelgroep. Er is vaak sprake van complexe problematiek met invloeden vanuit het gezin, persoonlijke problematiek, vrienden en de wijk. Dit vraagt om een specialistische aanpak, die de jongere begeleidt in gedragsverandering naar een leven zonder crimineel gedrag.

Specialist op licht verstandelijke beperking

Uit onderzoeken is gebleken dat 30 procent (*Kaal 2019*)¹ van de jongeren die in aanraking is gekomen met politie of justitie een licht verstandelijke beperking heeft. Bij zwaardere daderpopulaties zoals TOP600 is dit percentage zelfs hoger, namelijk 56 procent (*Segeren 2019*)². Jongeren met een licht verstandelijke beperking denken, voelen, handelen vaak anders dan jongeren zonder beperking. Aan de buitenkant zie je niet dat iemand een licht verstandelijke beperking heeft, waardoor dit vaak laat of helemaal niet wordt herkend. Mensen met een licht verstandelijke beperking zijn vaak kwetsbaar, en dat blijven ze hun leven lang, maar zij kunnen met de juiste zorg en ondersteuning gewoon meedoen in onze samenleving. Hoe eerder licht verstandelijke beperking wordt herkend, hoe effectiever door ons interventies ingezet kunnen worden, gericht op het voorkomen van recidive, het werken aan herstel en het bieden van een positief perspectief.

Jeugdreclassering – meer dan maatregelenhulp

Om te voorkomen dat jongeren de criminaliteit ingaan of hier verder in afglijden is het van belang dat er ingezet wordt op preventie. Denk aan: vroeg signalering, een adequate analyse en proactieve interventies. De Jeugdreclassering van William Schrikker wil graag samen met ketenpartners een betekenisvolle wijkgerichte bijdrage leveren aan het terugdringen van overlastgevend gedrag en het voorkomen van delictgedrag bij jongeren. Daarom bieden wij voor gemeenten naast maatregelenhulp ook onze kennis en kunde aan in de vorm van consultatie en advies. Een proactieve aanpak die verder afglijden voorkomt.

¹ Kaal, H. 2019. Het belang van het herkennen van een lvb in de strafrechtketen. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 6, 809-813.

² Segeren, M. W (2020). *Caught in adversity. The development, persistence and escalation of criminal behavior from a public mental health care perspective*. Amsterdam: Ipskamp printing.

Inhoud

I DE SPECIALIST OP LVB

- 4 Iedereen heeft een eigen verhaal
- 6 We gaan voor duurzame verandering

II ONZE METHODIEK JR 2.0

- 8 Op weg naar succes
- 10 Zij gelooft in mij
- 12 Criminaliteit is een doodlopende weg
- 14 Snappen wat op straat gebeurt is essentieel

III PROACTIEVE AANPAK #KANSRIJK

- 16 Een brief van de rechtbank
- 18 Voorkom doorgroei naar crimineel gedrag.

IDRIS EN LINDA:

'Iedereen heeft een eigen verhaal'

Idris werd op 17-jarige leeftijd opgepakt voor een straatroof en kreeg door de rechter een jeugdreclasseringsmaatregel opgelegd voor twee jaar. Linda laat zien hoe zij met veel geduld en begrijpelijke communicatie in woord en beeld samen met Idris het verschil kon maken in zijn leven.

Linda: "Toen ik Idris leerde kennen had hij er echt geen zin in. Hij vond het allemaal maar onzin en snapte niet wat ik kwam doen. Tijdens het huisbezoek legde ik hem uit wat wij van hem verwachtten, maar tegelijkertijd probeerde ik ook de aansluiting met hem te zoeken door samen te kijken naar wat hijzelf belangrijk vond en wilde bereiken in het leven. Hierdoor maakte ik mijzelf betrouwbaar en dat verbeterde onze samenwerking."

Idris: "Linda stond altijd achter mij. Ze luisterde en we keken samen hoe zij mij het beste kon helpen, zodat ik mij ook fijn bij deze begeleiding voelde."

Onze jeugdreclasseringswerkers werken met jongeren met een licht verstandelijke beperking. Vaak komt daar ook andere problematiek bij kijken, zoals ADHD. De begeleiding van deze jongeren vraagt om een specialistische aanpak. In deze aanpak staat altijd de persoon centraal, want er is niet één aanpak die voor alle jongeren werkt. Iedere jongere is uniek en dat vraagt om specifieke kennis en soms een andere benadering.

Linda: "Wat ons werk uniek maakt, is dat wij heel veel geduld hebben met deze jongeren. Het duurt even voordat we een goede samenwerkingsrelatie met hen hebben opgebouwd en voordat ze echt begrijpen wat er van hen verwacht wordt. Om aan te sluiten bij het niveau van de jongere gebruiken we gemakkelijkere woorden dan normaal en tekenen we vaak het plan en de doelen voor ze uit. Idris wilde graag in de bouw werken. Dus hebben we met elkaar gekeken wat daar voor nodig was en doelen gesteld." Idris: "Inmiddels werk ik als metselaar, heb ik een vast contract, een eigen huis en een vriendin waar ik heel trots op ben. Als ik kijk naar toen en nu, dan is dit echt een groot verschil."

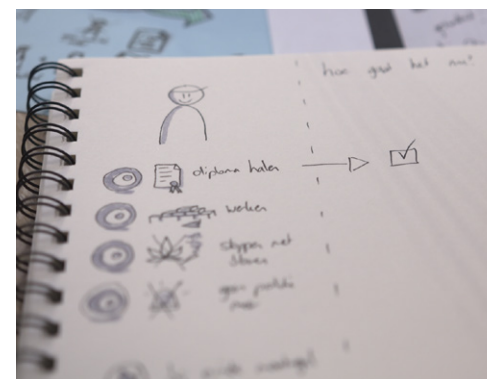
Idris is een fictieve naam.

Ook de jongen op de foto is niet Idris.

IDRIS:

"Kijk niet in je boekje wat er over de jongere is geschreven, maar luister naar zijn of haar verhaal."

GEDRAGSWETENSCHAPPER EVELYN KRIKKE:

'We gaan voor duurzame verandering'

"Jongeren met een licht verstandelijke beperking zijn eigenlijk een onderbelichte doelgroep", zegt Evelyn, gedragswetenschapper bij William Schrikker. "Daarom is het zo mooi om iets te kunnen betekenen voor deze jongeren. Met een beetje hulp van ons, en hun eigen inzet, wordt het voor hen vaak al veel makkelijker om mee te doen in de samenleving."

"Onze jeugdreclasseringwerkers werken volgens de methodiek JR 2.0. Deze methodiek richt zich op de jongere zelf en op zijn of haar netwerk. We kijken naar wat de jongere al kan en wat we kunnen versterken en tegelijkertijd ook naar herstel. Herstel met het slachtoffer, herstel met de familie, maar ook herstel met zichzelf. Hoe wil de jongere zelf in de samenleving staan? De jeugdreclasseringswerker ondersteunt deze jongere op weg naar een duurzame verandering. Niet alleen verandering binnen de maatregel, maar zijn of haar hele leven lang."

"Jongeren met een licht verstandelijke beperking hebben een wat lager niveau van functioneren. Ze zien er volwassen uit, maar reageren of redeneren meer als een kind en worden daardoor ook vaak overschat door de samenleving. Tegelijkertijd zijn het wel jongeren net als alle andere 18-jarigen met wensen en dromen."

"Hoe mooi is het om deze jongeren te kunnen helpen en hen de positie in de maatschappij te geven die ze verdienen."

WENDY VAN LITH - PROGRAMMAMANAGER JR 2.0:

Op weg naar succes

Onze jeugdreclasseringwerkers werken volgens de methodiek JR 2.0. Deze methodiek wordt op dit moment verder doorontwikkeld naar Jeugdreclassering in Verbinding. Dit is een netwerkgerichte aanpak, die zorgt dat jongeren die met politie en justitie in aanraking zijn gekomen niet meer recidiveren, kunnen herstellen en re-integreren in de samenleving.

Onze methodiek

Bij JR 2.0 slaan experts uit de leefwereld, praktijk en wetenschap de handen ineen om te zorgen voor gedragsverandering op de langere termijn.

Van Lith (Programmamanager JR): *“De aanpak is een proces waarbij je samenwerkt met het netwerk om de jongeren heen. We werken vanuit een verplicht kader, en hebben dus duidelijke regels en afspraken waar jongeren zich aan moeten houden. Maar binnen deze kaders ligt de regie bij de jongere zelf. Voorheen bepaalde de jeugdreclassering wat de beste manier was voor een jongere om weer mee te doen in de maatschappij, nu wordt expliciet aan hem of haar gevraagd: ‘Wat wil je zelf met je leven? ‘Wat is jouw droom?’ Jongeren motiveren, hoop geven op een mooie toekomst, dat is uiteindelijk ons doel en wij helpen hen om de eerste stappen daarnaartoe te zetten.”*

De methodiek richt zich op het positief benaderen van de jongeren én hun netwerk. Jongeren zelf de regie geven, goed luisteren en het gevoel benadrukken: ‘Jij bent de moeite waard.’

JR in Verbinding

Dertien gecertificeerde instellingen die al ruim 25 jaar uitvoerder zijn van de jeugdreclassering in Nederland, werken samen aan de doorontwikkeling van de bestaande methodieken (waaronder JR 2.0) naar een landelijke uniforme methodiek en menukaart Jeugdreclassering, die aansluit bij de doelgroep die anno 2023 bij de jeugdreclassering terechtkomt. In 2024 zal deze methodiek landelijk geïmplementeerd worden bij alle gecertificeerde instellingen in Nederland.

LONNEKE EN NILSON:

'Zij gelooft in mij!

Na twee veroordelingen "ik zeg liever niet waarvoor" gaat het best goed met Nilson. Hij heeft een plek in een begeleid wonen pand, een vriendin en hij gaat weer naar school.

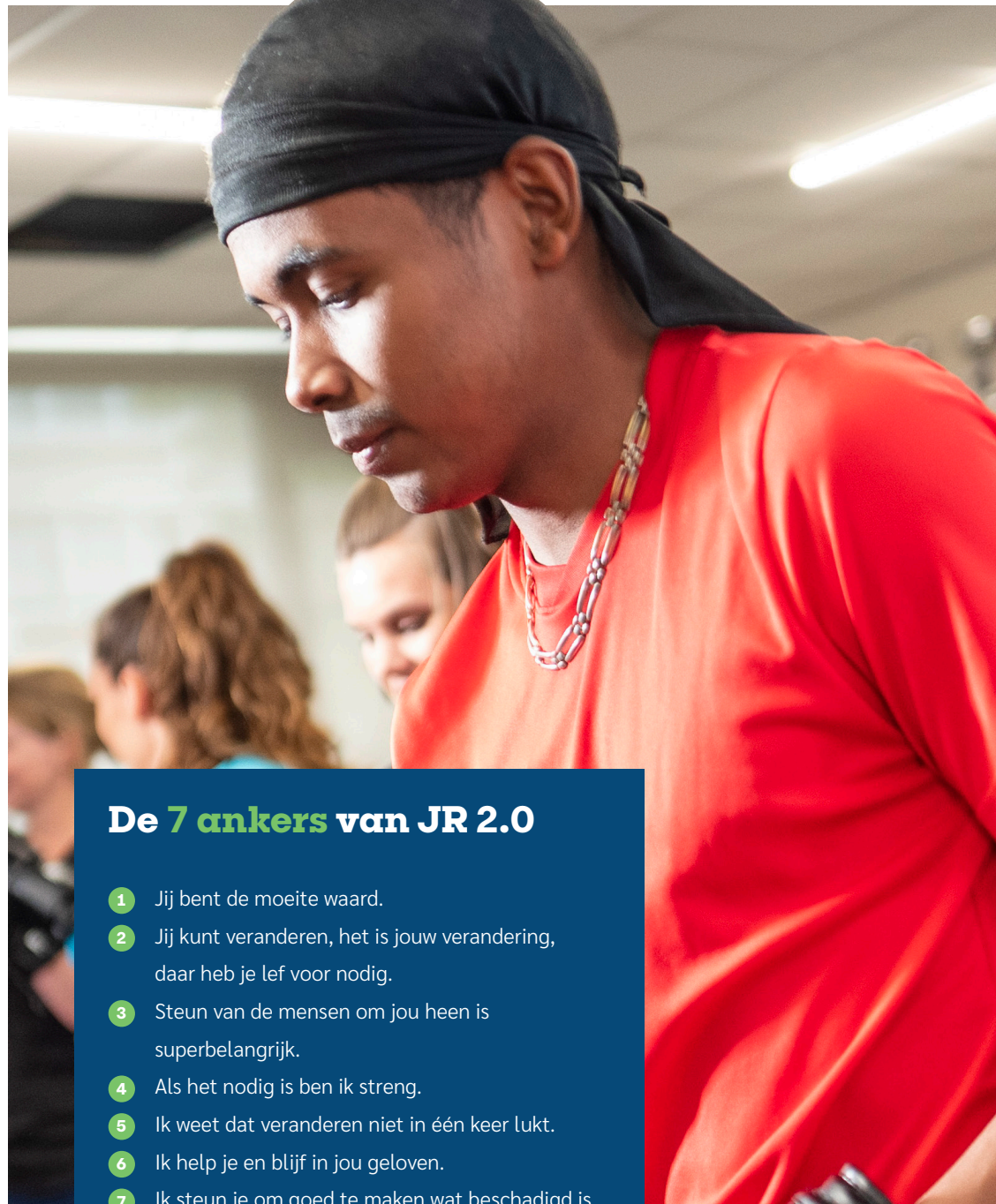

"Ik heb gekozen voor zorg en welzijn, omdat ik graag met oudere mensen wil werken", zegt Nilson over de mbo-opleiding die hij volgt. Een eerdere poging in die richting mislukte. Ook nu vindt hij het, eerlijk is eerlijk, weleens lastig om tot het einde van de middag de lessen te blijven volgen... Omdat hij een ITB Harde Kern maatregel (intensieve traject begeleiding) opgelegd had gekregen van de rechter, heeft hij minimaal één keer per week een gesprek met zijn jeugdreclasseringswerker Lonneke ter Heerd.

Lonneke: "De levensgebieden die we bespreken zijn heel breed en omvatten meerdere aspecten van het leven. Onder meer zijn levensverhaal, hoe het gaat op school en met zijn sociale contacten. Eigenlijk alles wat er nodig is om hem op het rechte pad te houden. Omdat hij nogal beïnvloedbaar is, komt hij nog weleens in de verleiding. Tegenwoordig is hij in ieder geval vaker eerlijk tegen me als hij toch weer een verkeerde keuze heeft gemaakt. Dat is al mooi."

Nilson: "Lonneke doet best veel voor me. Het is fijn om te praten met iemand die naar mij luistert, dat helpt me. Zij gelooft echt in mij. Als ik haar niet had gehad, zou ik misschien nu nog steeds in de gevangenis hebben gezeten."

Lonneke: "Het doel is recidive voorkomen. En vooral dat hij weer gaat geloven in zijn eigen toekomst. Als iedereen deze jongen afschrijft, is het mijn taak om te kijken wat zijn talenten en mogelijkheden zijn. Dat geeft hem een sprankje hoop. Hij moet echt voelen dat alles weer mogelijk is."

De 7 ankers van JR 2.0

- 1 Jij bent de moeite waard.
- 2 Jij kunt veranderen, het is jouw verandering, daar heb je lef voor nodig.
- 3 Steun van de mensen om jou heen is superbelangrijk.
- 4 Als het nodig is ben ik streng.
- 5 Ik weet dat veranderen niet in één keer lukt.
- 6 Ik help je en blijf in jou geloven.
- 7 Ik steun je om goed te maken wat beschadigd is.

LEEFWERELDEXPERT JORDI:

'Criminaliteit is een doodlopende weg'

Bij JR 2.0 slaan experts uit de leefwereld, praktijk en wetenschap de handen ineen om antwoorden te vinden op de vraag: hoe bereiken we de jongeren het beste? Hoe zorgen we voor gedragsverandering op de langere termijn. Bijvoorbeeld door inzet van leefwereldexpert Jordi (42).

Hij vertelt hoe hij van het rechte pad af raakte: "Ik stond bij de bushalte, was op weg naar school. Stopt er een hele dikke BMW voor mijn neus. Het raampje gaat open en ik zie een jongen die ik ken achter het stuur zitten. Hij zegt: 'Wat ga jij nou doen? Stap in man!' Toen dacht ik: ja, zo'n auto, dat is wat ik wil!" Einde opleiding. Start criminele carrière in de wereld van drugs, wapenhandel en geweld. Jordi, dan nog geen twintig, gaat er vol voor, want voor het eerst in zijn leven voelt hij zich ergens echt op zijn plek. "Dat is volgens mij iets waar veel jongeren die in de criminaliteit terechtkomen mee kampen: ze voelen zich niet thuis in de maatschappij, kunnen niet voldoen aan alle regels die daar gelden en het ergste: ze denken in de criminele wereld wél wat voor te kunnen stellen."

Jordi beseft nu dat het niet waar is. "Toen ik een kind kreeg realiseerde ik me: Als ik vast zit, kan ik geen vader zijn voor mijn zoon. Criminaliteit leidt tot niets, het is een doodlopende weg."

Jordi heeft vanuit zijn perspectief bijgedragen aan het kijken naar de werkwijze van de JR. Hoe maak je contact, welke vragen stel je, en wat moet je vooral niet doen. De inzet van zijn expertise brengt scherpte aan in onze aanpak en helpt ons goed aan te sluiten bij de leefwereld van onze jongeren.

CRIMINOLOOG JAN DIRK DE JONG:

‘Snappen wat er op straat gebeurt, is essentieel’

Rappers die elkaar met messen te lijf gaan, jongeren die een homostel belagen en jongeren die ingezogen raken in de georganiseerde criminaliteit. “Als het om jeugdcriminaliteit gaat, is compassie niet het eerste wat in je opkomt”, meent criminoloog Jan Dirk de Jong. “Toch ligt daarin wel de oplossing.”

De Jong, lector Aanpak Jeugdcriminaliteit aan de Hogeschool Leiden, is intensief betrokken bij de doorontwikkeling van JR 2.0 naar JR in Verbinding en de jeugdreclassering in het forensisch veld. Dat is niet zomaar, De Jong is een autoriteit op het gebied van begrip voor risicjongeren. Na zijn studie sociologie in Amsterdam promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit Groningen op groepsgedrag van straatjongeren in Amsterdam. Daarvoor deed hij veel veldwerk – hij vertoefde bij deze groepen op straat.

“Ik breng wetenschap en praktijk bij elkaar. Wat werkt, wie werkt? Hoe weten we wat effect heeft? Het is belangrijk om dat te kunnen meten. Snappen wat er op straat gebeurt, is essentieel”, zegt De Jong.

De uitkomsten van de onderzoeken maken duidelijk dat het een gunstig effect heeft als een jongere een gevoel van inclusie ervaart bij zijn jeugdreclasseringswerker. “Want wat blijkt: als je deel uitmaakt van een inclusieve groep die slechte dingen doet, doe jij dat ook. Als de jeugdreclasseringswerker nauw betrokken is, echt tijd vrijmaakt en meehelpt, zien we minder recidive, zien we de jongere minder slechte dingen doen. De onderzoeksresultaten zijn nog bescheiden maar het lijkt een goed begin.”

III. PROACTIEVE AANPAK #KANSRIJK

MOEDER LINDA EN HAAR ZOON JOEY:

'Een brief van de rechtbank'

De heftige geweldsdelicten onder jonge plegers en jongeren die op latere leeftijd met jeugdreclassering te maken krijgen, nemen toe. Dit terwijl zorgwekkende signalen en criminogene factoren vaak al eerder aanwezig zijn. Zo ook bij Joey. Zijn moeder Linda herkende vroegtijdig de signalen, waardoor veroordeling niet nodig was en het traject #KansRIJK ingezet kon worden.

“We leerden jeugdreclasseringswerker Arjanne kennen vanwege mijn oudste dochter Kelly. Kelly had zo’n beetje alles gedaan wat god verboden had, waardoor het thuis een onhoudbare situatie werd”, zegt moeder Linda. Kelly heeft van 2017 tot 2019 toezicht en begeleiding gehad vanuit de jeugdreclassering. Dankzij de begeleiding van Arjanne en de juiste psychologische hulp heeft zij haar leven weer kunnen oppakken.

Arjanne heeft samen met moeder Linda en haar gezin in een paar jaar tijd een bijzondere band opgebouwd. Toen Kelly drie jaar na afsluiting van haar jeugd-reclasseringsmaatregel beviel van haar kindje, is Arjanne bij haar op kraamvisite geweest.

Linda: “Toen ik dat hoorde, ben ik ook direct naar mijn dochter gegaan. Ik vertelde Arjanne dat ik het gevoel had dat ik haar eendaags zou moeten bellen, omdat ik bij Joey vreemd gedrag signaleerde. Ik was bang dat hij mogelijk zou afglijden en in contact zou komen met justitie. Toen ik thuiskwam lag er een brief op de mat met het nieuws dat Joey de volgende dag op verhoor moest komen wegens verdenking van diefstal en heling. Ik heb de brief toen meteen doorgestuurd naar Arjanne met de vraag of zij mij wilde helpen. Zij adviseerde mij toen om de gemeente te bellen en te vragen naar #KansRIJK.”

#KansRIJK is een wijkgerichte aanpak met expertise vanuit jeugdreclassering voor jongeren die dreigen af te glijden naar criminaliteit. Het brengt onze forensische deskundigheid vanuit de jeugdstrafrechtketen naar voren in de vorm van consultatie en advies, en soms in een begeleidingsvorm. Samen met het netwerk van de jongere en netwerkpartners (zoals wijkagent, jongerencoach, casemanager jeugd, docent) signaleren we vroegtijdig op risicovol gedrag in de wijk en doen we wat nodig is om doorgroei naar groot crimineel gedrag te voorkomen.

Wat bieden we binnen #KansRIJK?

- We adviseren en verwijzen gericht op het opheffen van belemmerende factoren of het benutten van helpende factoren.
- We activeren en motiveren jongeren door perspectief te bieden en beschermende verbindingen te leggen tussen school, jeugdige, ouders en andere betrokkenen.

‘Voorkom doorgroei naar crimineel gedrag’

Waar eerst een veroordeling van de kinderrechter nodig was voordat jeugdreclassering in beeld kwam, acteren we met #KansRIJK al in een eerder stadium op zorgelijke signalen of criminogene factoren. ‘Bij Joey was het een poging tot diefstal van een scooter, maar het traject zou ook ingezet kunnen worden bij lichtere vergrijpen. De kattenkwaad XL’, noemt Arjanne het.

Door de adequate actie van moeder Linda is Joey op tijd bij ons in beeld gekomen. Joey is daardoor nooit bij de kinderrechter geweest. “Dat hebben we en willen we ook in de toekomst voorkomen, en ik denk dat het hem ook gaat lukken”, zegt Arjanne trots. Moeder weet nu hoe ze Joey in de gaten kan houden en wat zijn patronen zijn. Joey heeft een goed ingevulde vrijetijdsbesteding en het gaat goed op school omdat er korte lijntjes zijn ontstaan. “Af en toe komt Arjanne langs om met mij te praten”, zegt Joey. “Dan lopen we samen een rondje en vertel ik hoe het met mij gaat. Soms laat ik haar ook iets van mijn muziek horen.”

#KansRIJK:

- Voorkomt afglijden in crimineel gedrag;
- Geeft jongeren handvatten om het leven weer succesvol beet te pakken;
- Voorkomt onnodige werkdruk bij justitie;
- En voorkomt onnodig leed in de samenleving.

“Het gaat nu goed met Joey en dat komt vooral omdat we er vroeg bij waren. Dat maakt #KansRIJK ook zo mooi”, zegt Arjanne. “Geen opgelegde maatregel, maar zelfverkozen samenwerking. We halen hiermee vroegtijdig jonge jongens en meisjes van de straat, die anders doorgroeien naar grote criminaliteit.”

Wil jij ook het forensische specialisme vanuit #KansRIJK inzetten in jouw gemeente? **Scan de QR-code** voor meer informatie.

“Als iemand **VEEL IMPACT**
heeft gehad op **JE LEVEN** kan je
diegene **NOOIT MEER** vergeten.”

— BERKAN - JONGERE

William Schrikker
Jeugdbescherming
& Jeugdreclassering

Meer informatie:
www.williamschrikker.nl